História špionáže po roku 1813, do konca Druhej svetovej vojny - 3. časť :)

V rokoch 1861-1865

- prebiehala Americká občianska vojna (Vojna Severu proti Juhu). O jej výsledku rozhodla aj špionáž. Dostala sa na vyššiu úroveň ako dovtedy aj napriek tomu, že po vypuknutí vojny nemala ani jedna strana svoju vlastnú výzvednú službu,

- do výzbroje špiónov sa dostali **fotoaparáty**, veľkým prínosom pre prácu rozviedky sa stal **telegraf**.

V rokoch 1894-1906 - Dreyfusova aféra spôsobila obrovský rozruch vo francúzskej spoločnosti. Alfréd Dreyfus, dôstojník francúzskej armády, bol obvinený a odsúdený za špionáž pre Nemecko. Po niekoľkých rokoch sa však preukázala Dreyfusova nevina a nasledovala jeho rehabilitácia.

Roku 1909

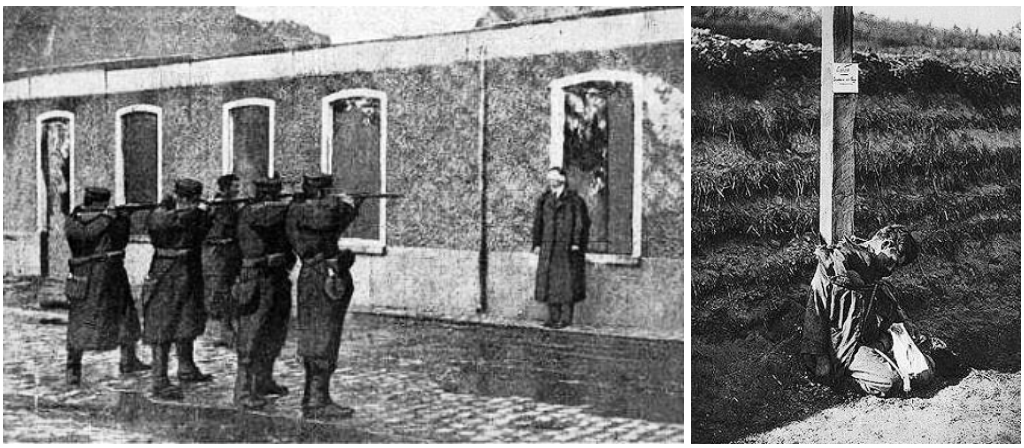
- kvôli hrozbe pôsobenia nemeckých špiónov na území Veľkej Británie bol dňa 1. októbra zriadený Úrad pre tajnú bezpečnosť, ktorý bol podriadený Riaditeľstvu pre vojenské operácie a spravodajskú činnosť ministerstva vojny. Hlavnými príslušníkmi úradu boli kapitán Vernon Kell, dôstojník Juhostaffordshirského regimentu, a kapitán Mansfield Cummings z kráľovského loďstva. Cummings dostal na starosť zahraničnú rozviedku, kým Kell prevzal zodpovednosť za kontrašpionáž na britských ostrovoch. **Neskôr, v januári 1916** bolo na Ministerstve vojny zriadené Riaditeľstvo pre vojenskú rozviedku. Cummingsovo oddelenie dostalo označenie MI 1c. V roku 1921 sa premenovalo na **MI6**. Kellyho oddelenie dostalo názov **MI5**,

- ako súčasť Ministerstva spravodlivosti bol založený **Federálny úrad pre vyšetrovanie** (**FBI**). Národnou agentúrou sa stal v roku 1934. Od roku 1939 je hlavnou organizáciou, ktorá zodpovedá za rôzne aspekty domácej kontrašpionáže: je poverená zisťovaním a neutralizovaním všetkých špionážnych, sabotážnych a iných tajných činností, vykonávaných v rámci i mimo Spojených štátov amerických nepriateľskými zahraničnými spravodajskými službami.

Počas Prvej svetovej vojny (1914-1918)

- nielen do výbavy výzvednej služby pribudli prístroje schopné **telegrafným a rádiovým spojením** preniesť Morseovu abecedu,

- pevnou súčasťou kontrarozviednych služieb sa stali **ľudia určení a vycvičení na dešifrovanie** odkazov a správ.

Popravy špiónov počas Prvej svetovej vojny

Roku 1914 - v londýnskom Toweri popravili nemeckého špióna Carla Hansa Lodyho. Lody posielal do Nemecka správy týkajúce sa britského námorníctva. Správy však takmer nijako nešifroval a posielal ich obyčajnou poštou, čo viedlo k jeho rýchlemu odhaleniu.

Roku 1917

- bola založená Všeruská mimoriadna komisia pre boj s kontrarevolúciou a sabotážou – **Čeka**,

- vo Francúzsku popravili Margaretu Zelleovú-McLeodovú, známu ako Mata Hari. Známej exotickej tanečnici sa stali osudnými obvinenia, že pracuje ako nemecká špiónka.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1920 - predovšetkým ako nástroj upevňovania moci sovietskeho štátu a až v druhom rade ako vojenskú rozviedku založil Lev Trockij **GRU**. Služba pracovala ako 4. správa Červenej armády, neskôr Sovietskej armády. Jej prvým šéfom bol Jan Berezin.

Roku 1934 - Kim Philby, Guy Burgess, Donald Maclean a Anthony Blunt, skupina prokomunisticky orientovaných intelektuálov, pravdepodobne už počas štúdia na univerzite v Cambridgei vstúpila do služieb sovietskej tajnej služby. Špióni zásobovali Moskvu rôznymi informácia z prostredia britskej diplomacie v predvojnovom období, počas Druhej svetovej vojny a vo svojej činnosti pokračovali aj ma začiatku 50. rokov. Burges a Maclean utiekli po odhalení v roku 1951 do Sovietskeho zväzu. Philby ich nasledoval v roku 1963. Blunt ostal v Británii a v roku 1964 sa k špionáži priznal.

Roku 1938 - vyrobil Walter Zappa subminiatúrny **fotoaparát Minox**. Vo svete špionáže sa používal až do konca Studenej vojny.

Druhá svetová vojna (1939-1945) - priniesla do sveta špionáže niekoľko noviniek:

- jednou z nich bolo aj nasadzovanie špiónov na nepriateľskom území pomocou **výsadku**,

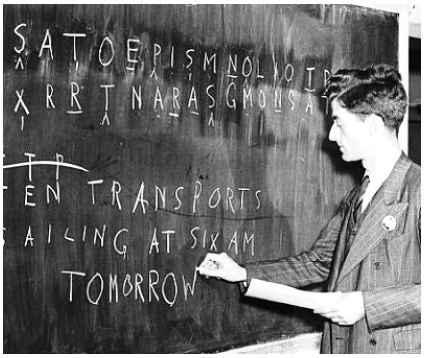
- druhou významnou novinkou bolo **nasadenie počítačov** na „rozbíjanie" kódov šifrovacích strojov s cieľom odhaliť obsah kódovaných správ šírených prostredníctvom rádiového vysielania.

Roku 1940

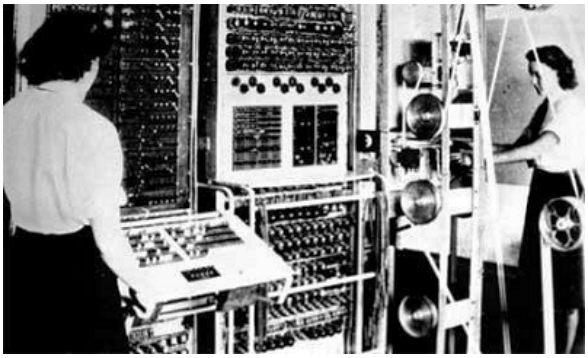
- vznikol vo Veľkej Británii Výbor pre špeciálne operácie. Jeho úlohou bolo vybaviť, vyškoliť a pomáhať viesť odbojové skupiny v oblastiach okupovaných nemeckými ozbrojenými silami, ako aj zúčastňovať sa na útočných sabotážnych operáciách,

- v Bletchley Park rozlúštili anglickí kryptológovia kód generovaný nemeckým šifrovacím strojom **Enigma**. Veľký podiel na tomto úspechu mali aj Poliaci, ktorí tesne pred vypuknutím Druhej svetovej vojny odovzdali výsledky svojho výskumu Britom a Francúzom. Odhalením tajomstva Enigmy dokázali Spojenci sledovať správy nepriateľa, o ktorých boli Nemci presvedčení, že sú bezpečne utajené.

V rokoch 1940-1945 - jeden z najznámejších dvojitých agentov Druhej svetovej vojny Eddie Chapman bol uväznený za lúpež na britskom ostrove Jersey, keď ponúkol spoluprácu Nemcom, ktorí obsadili ostrov[1] začiatkom vojny. Abwehr[2] podrobila Chapmana výcviku a poslala ho ako špióna a sabotéra naspäť do Anglicka. Chapman sa však okamžite prihlásil britskej kontrarozviedke a do konca vojny pôsobil ako mimoriadne úspešný špión na strane Spojencov.

Americký dešifrant pri práci v roku 1942

Collosus v Bletchley parku

Roku 1941 - Richard Sorge, najvýznamnejší špión v službách ZSSR počas Druhej svetovej vojny, poskytol Stalinovi strategickú informáciu, že očakávaný japonský útok nebude nasmerovaný proti Sovietskemu zväzu. Stalin, ktorý predtým ignoroval Sorgeho varovné správy o blížiacom sa napadnutí Nemeckom, tak mohol presunúť jednotky z Ďalekého východu na obranu Moskvy.

Roku 1943 - pod krycím menom Cicero pracoval pre Nemcov zamestnanec britskej ambasády v Ankare Elyesa Bazna. Bol to jeden z najväčších únikov informácií spôsobených jediným špiónom počas Druhej svetovej vojny.

V rokoch 1943-1947 - Klaus Fuchs, fyzik nemeckého pôvodu, pracoval na projektoch vývoja atómovej zbrane v USA[3] a Veľkej Británie[4]. Bol presvedčený, že Sovietsky zväz, ako spojenec počas Druhej svetovej vojny, má morálne právo poznať výsledky týchto výskumov. Fuchs poskytol Sovietom informácie, ktoré im pri vývoji vlastnej atómovej bomby údajne ušetrili roky výskumu.

Od 40. rokov 20. storočia - prebiehal projekt Venona, čo bol krycí utajovaného projektu USA a Veľkej Británie

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

na kontrolu a kryptologickú analýzu komunikácie medzi centrálou sovietskej tajnej služby a jej bunkami počas Druhej svetovej vojny a v začiatkoch Studenej vojny.

[1] Ako jeden z mála britských ostrovov.
[2] Nemecká vojenská spravodajská služba.
[3] Projekt „Manhattan“.
[4] Projekt „Tube Alloys“.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania